Torstai 29. huhtikuuta 2021

P9_TA(2021)0148

Daphne Caruana Galizian murha ja oikeusvaltioperiaate Maltassa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 29. huhtikuuta 2021 Daphne Caruana Galizian murhasta ja oikeusvaltioperiaatteesta Maltassa (2021/2611(RSP))

(2021/C 506/09)

Euroopan parlamentti, joka

— ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2, 4, 5, 6, 7, 9 ja 10 artiklan,

— ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 20 artiklan,

— ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä ”perusoikeuskirja”, 6, 7, 8, 10, 11, 12 ja 47 artiklan,

— ottaa huomioon 15. marraskuuta 2017 ([1]), 28. maaliskuuta 2019 ([2]) ja 16. joulukuuta 2019 ([3]) antamansa päätöslauselmat oikeusvaltioperiaatteesta Maltassa,

— ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan perustaman demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia käsittelevän seurantaryhmän 15. marraskuuta 2017 lähtien järjestämät kuulemiset, keskustelut ja valtuuskuntien vierailut,

— ottaa huomioon demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia käsittelevän seurantaryhmän puheenjohtajan ja Maltan pääministerin välisen kirjeenvaihdon, jossa viimeisin kirje on päivätty huhtikuussa 2021,

— ottaa huomioon 26. kesäkuuta 2019 annetun Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselman 2293 (2019) Daphne Caruana Galizian murhasta ja oikeusvaltioperiaatteesta Maltassa ja muualla (”Daphne Caruana Galizia’s assassination and the rule of law in Malta and beyond: ensuring that the whole truth emerges”),

— ottaa huomioon Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen oikeudellisten ja ihmisoikeusasiain komitean 8. joulukuuta 2020 hyväksymän kertomuksen parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselman 2293 (2019) jatkotoimista,

— ottaa huomioon 8. lokakuuta 2020 annetun Venetsian komission lausunnon kymmenestä säädöksestä ja lakiehdotuksesta, joilla pannaan täytäntöön lausunnon CDL-AD(2020)006 aiheena olevat lainsäädäntöehdotukset,

— ottaa huomioon komission oikeusvaltiokertomuksen 2020,

— ottaa huomioon unionin tuomioistuimen 20. huhtikuuta 2021 asiassa Repubblika v. Il-Prim Ministru antaman tuomion ([4]),

— ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,

A. ottaa huomioon, että Euroopan unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina; toteaa, että nämä arvot ovat yleismaailmallisia ja yhteisiä kaikille jäsenvaltioille;

B. toteaa, että oikeusvaltioperiaate ja demokratian, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien sekä EU:n perussopimuksissa ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa vahvistettujen arvojen ja periaatteiden kunnioittaminen ovat unionille ja sen jäsenvaltioille kuuluvia velvoitteita, joita on noudatettava; toteaa, että SEU-sopimuksen 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan mukaan unionilla on mahdollisuus toimia suojatakseen perustana olevia yhteisiä arvojaan;

([1]) EUVL C 356, 4.10.2018, s. 29.
([2]) EUVL C 108, 26.3.2021, s. 107.
([3]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2019)0103.
([4]) Tuomio 20. huhtikuuta 2021, Repubblika v. Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

C. toteaa, että perusoikeuskirja on osa EU:n primaarioikeutta; toteaa, että sananvapaus ja tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus vahvistetaan perusoikeuskirjan 11 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklassa;

D. ottaa huomioon, että tuomioistuimen riippumattomuus vahvistetaan SEU 19 artiklan 1 kohdassa, perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa ja että se on demokratiaan kuuluvan vallanjaon periaatteen välttämätön edellytys;

E. ottaa huomioon, että kun yksi jäsenvaltio kieltäytyy järjestelmällisesti noudattamasta Euroopan unionin perusarvoja ja perussopimuksia, joihin se on vapaasti liittynyt, se vaikuttaa haitallisesti koko Euroopan unioniin;

F. toteaa, että korruptiota tutkinut toimittaja ja bloginpitäjä Daphne Caruana Galizia sai surmansa 16. lokakuuta 2017 autopommi-iskussa; toteaa, että häntä häirittiin ja hän sai useita uhkauksia uhkaussoittojen, -kirjeiden ja -tekstiviestien muodossa ja että hänen taloonsa tehtiin tuhopolttoisku ja hänen koiransa tapettiin; toteaa, että tunnustuksen tehnyt palkkamurhaaja antoi oikeudenkäynnissä 16. maaliskuuta 2021 todistajanlausunnon, jonka mukaan kaksi vuotta ennen Daphne Caruana Galizian murhaa oli olemassa aikaisempi, erillinen suunnitelma murhata hänet AK-47-kiväärillä;

G. ottaa huomioon, että Maltan viranomaisten Europolin avustuksella suorittamassa murhatutkinnassa on tunnistettu ja asetettu syytteeseen useita epäiltyjä ja yksi murhan mahdollinen toimeksiantaja, joka on Dubaihin sijoittautuneen 17 Black Ltd. -yhtiön omistaja ja ElectroGas Malta Ltd:n entinen hallituksen jäsen, ja että näihin liittyvät oikeudenkäynnit ovat vireillä; ottaa huomioon, että tutkimuksiin osallistui myös Yhdysvaltain liittovaltion poliisi (FBI);

H. ottaa huomioon, että yksi väitetyistä rikoskumppaneista on vihjannut ja tietyt oikeudenkäynnissä esitetyt tallenteet ovat osoittaneet entisen Maltan pääministerin kansliapäällikön olleen osallisena murhan suunnitteluun, rahoittamiseen ja/tai peittämisen yritykseen;

I. ottaa huomioon, että entinen pääministerin kansliapäällikkö erosi 26. marraskuuta 2019 poliisin kuulusteltua tätä Daphne Caruana Galizian murhasta; ottaa huomioon, että hänet pidätettiin ja hän sai usean liikekumppaninsa kanssa syytteet rahanpesusta, petoksesta, korruptiosta ja väärennyksestä 20. maaliskuuta 2021 erillisessä tapauksessa, joka oli Daphne Caruana Galizian työn aiheena; toteaa, että hänet vapautettiin tutkintavankeudesta takuita vastaan 5. huhtikuuta 2021;

J. ottaa huomioon, että Maltan silloinen matkailuministeri, entinen energiaministeri, erosi virastaan 26. marraskuuta 2019; ottaa huomioon, että tutkivien journalistien yhteenliittymä on julkaissut yksityiskohtaisen raportin entisen energiaministerin ja entisen pääministerin kansliapäällikön liikesuhteista erääseen kiinalaiseen perheeseen ([5]); ottaa huomioon, että kyseisellä kiinalaisella perheellä väitetään olleen keskeinen rooli neuvotteluissa, jotka koskivat Kiinan valtion omistaman Shanghai Electric Powerin 380 miljoonan euron investointia Maltan valtion sähköyhtiöön Enemaltaan, ja että se omistaa Dow's Media Company- ja Macbridge-nimiset yritykset, joista jälkimmäinen aikoi maksaa jopa 2 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria panamalaisille yrityksille, jotka ovat entisen energiaministerin ja entisen pääministerin kansliapäällikön määräysvallassa; toteaa, että näiden liiketoimien tutkiminen oli Daphne Caruana Galizian työn keskiössä, kun hänet murhattiin;

K. ottaa huomioon, että Daphne Caruana Galizian murhasta aloitettiin vuoden 2019 lopulla riippumaton julkinen tutkimus, joka on edelleen käynnissä;

L. ottaa huomioon, että presidentti armahti yhden meneillään olevassa Daphne Caruana Galizian murhaoikeudenkäynnissä epäiltynä olevan henkilön tämän osallisuudesta erilliseen tapaukseen ja että tämä henkilö antoi valaehtoisen todistajanlausunnon; toteaa kyseisen henkilön vihjanneen, että entinen talousministeri on saattanut osallistua toimittajan tappamista koskevaan suunnitelmaan ja että eräs nykyisen hallituksen ministeri oli osallinen vakavaan rikokseen, mikä käynnisti spekulaatiot vuonna 2010 tapahtuneesta HSBC-pankin Qormissa sijaitsevan pääkonttorin ryöstöyrityksestä, joka johti aseelliseen yhteenottoon poliisin kanssa;

([5]) "Special Report: Money trail from Daphne murder probe stretches to China", *Reuters*, 29. maaliskuuta 2021.

Torstai 29. huhtikuuta 2021

M. ottaa huomioon, että Maltan oikeus-, tasa-arvo- ja hallintoministeriön entisen kansalaisoikeuksista ja uudistuksista vastaavan parlamentaarisen valtiosihteerin väitetään ottaneen vastaan käteistä Daphne Caruana Galizian murhan teettämisestä syytettynä olevalta henkilöltä sen jälkeen, kun hän väitti toimineensa välittäjänä suunnitellussa kiinteistökaupassa vuonna 2019; toteaa, että kyseinen kiinteistökauppa ei koskaan toteutunut;

N. ottaa huomioon, että korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta Maltassa herättää edelleen vakavia huolenaiheita, kuten komission oikeusvaltiokertomuksessa 2020 todetaan; toteaa, että nykyiset ennaltaehkäisyä, tutkintaa ja syytteeseenpanoa koskevat vaatimukset ovat selvästi riittämättömät; toteaa, että tämä uhkaa heikentää kansalaisten luottamusta julkisiin elimiin ja johtaa vaarallisiin yhteyksiin rikollisryhmien ja viranomaisten välillä; toteaa, että korruptio on pääasiallinen järjestäytyneen rikollisuuden mahdollistava tekijä; toteaa, että puutteiden korjaamiseksi ja korruptiontorjunnan institutionaalisen kehyksen, myös lainvalvonnan ja syyttäjälaitoksen, lujittamiseksi on käynnistetty rakenneuudistushanke;

O. toteaa, että toimittajia, kuten tutkivia toimittajia, vastaan nostetaan yhä useammin niin kutsuttuja SLAPP-kanteita eli strategisia häirintätarkoituksessa nostettuja kanteita, joiden ainoana tarkoituksena on tehdä tyhjäksi heidän työnsä, välttää julkisyhteisön valvonta ja estää viranomaisten joutuminen vastuuseen, millä on hyytävä vaikutus tiedotusvälineiden vapauteen; ottaa huomioon, että Daphne Caruana Galizian murhan aikaan hänen varansa oli jäädytetty turvaamistoimea koskevalla määräyksellä, joka annettiin Maltan entisen talousministerin ja hänen avustajansa nostaman neljän kunnianloukkauskanteen yhteydessä; ottaa huomioon, että nämä tapaukset kuuluivat niiden 42 kunnianloukkauskanteen joukkoon, jotka olivat vireillä häntä vastaan hänen kuolemansa aikaan ja joista yksi oli silloisen pääministerin, kaksi silloisen matkailuministerin ja kaksi silloisen pääministerin kansliapäällikön nostamia;

1. on syvästi huolissaan Daphne Caruana Galizian murhatutkinnassa ilmenneistä uusimmista paljastuksista ja erityisesti hallituksen ministerien ja poliittisen johdon nimittämien henkilöiden mahdollisesta osallisuudesta; panee merkille murhatutkinnassa saavutetun edistyksen; toistaa kuitenkin, että viimeaikaiset paljastukset herättävät uusia kysymyksiä tapauksesta ja siihen liittyvistä tutkimuksista;

2. kehottaa Maltan hallitusta ottamaan käyttöön kaikki tarvittavat resurssit, jotta voidaan saattaa oikeuden eteen sekä kaikki Daphne Caruana Galizian murhaan osalliset henkilöt että hänen ennen murhatuksi tulemistaan paljastamiin muihin parhaillaan tutkittavina oleviin tai ilmoitettuihin tapauksiin osalliset henkilöt; katsoo, että Daphne Caruana Galizian työ on ollut olennaisessa osassa korruption paljastamisessa Maltassa ja että viimeaikaiset tapahtumat asiaan liittyvissä tutkimuksissa vahvistavat riippumattomien tiedotusvälineiden ja aktiivisen kansalaisyhteiskunnan keskeisen merkityksen oikeuden, demokratian ja oikeusvaltion peruspilareina;

3. toistaa kehotuksensa siitä, että Europolin olisi osallistuttava täysimittaisesti ja jatkuvasti kaikkiin murhatutkinnan osa-alueisiin ja kaikkiin siihen liittyviin tutkimuksiin; kehottaa lisäämään Europolin osallistumista, sillä se tuottaa tuloksia;

4. on tyytyväinen Daphne Caruana Galizian murhaa koskevan riippumattoman julkisen tutkimuksen jatkamiseen; kehottaa Maltan hallitusta ja toimivaltaisia viranomaisia panemaan täysimääräisesti täytäntöön kaikki kyseisen tutkimuksen perusteella annetut suositukset;

5. on huolissaan siitä, että murhaoikeudenkäynnin yhteydessä on toistuvasti tarjottu ja käytetty presidentin myöntämiä armahduksia; korostaa, että muista rikoksista annetut todistajanlausunnot olisi arvioitava erittäin huolellisesti eikä niitä saisi käyttää siinä tarkoituksessa, että syylliset välttyvät joutumasta täysimääräisesti vastuuseen murhasta; panee kuitenkin merkille, että presidentin myöntämä armahdus ja syyteneuvottelu olivat kaksi niistä tekijöistä, jotka johtivat yhden murhan teettämisestä epäillyn henkilön pidätykseen marraskuussa 2019;

6. toteaa, että joissakin asiaan liittyvissä rahanpesua ja korruptiota koskevissa tutkinnoissa on edistytty, erityisesti entisen pääministerin kansliapäällikön osalta, vaikkakin huomattavasti myöhässä; korostaa kuitenkin, että viimeisimmät todistajanlausunnot ja paljastukset ovat tuoneet esiin uusia epäilyttäviä tietoja ja mahdollisia rikoksia, ja kehottaa siksi Maltan viranomaisia käynnistämään viipymättä myös näitä tapauksia koskevat tutkinnat ja edistämään niitä, mukaan lukien tutkinnat julkisten viranomaisten mahdollisista yrityksistä salata todisteita ja hankaloittaa tutkintoja ja oikeudenkäyntimenettelyjä;

7. katsoo, että kaikki korruptio- ja petosväitteet olisi tutkittava ja niistä olisi nostettava syytteet asianmukaisesti ja asiaankuuluvalla tasolla erityisesti, kun ne koskevat korkean tason poliitikkoja, ja myös silloin, kun niihin liittyy ulkomaisten toimijoiden mahdollinen osallisuus; pohtii, onko asianmukaista, että entistä kansalaisoikeuksista ja uudistuksista vastaavaa parlamentaarista valtiosihteeriä vastaan esitettyjä syytöksiä tutkii ainoastaan julkishallinnon ammattietiikasta vastaava asiamies;

8. toistaa, että Maltan hallituksen on pidettävä järjestäytyneen rikollisuuden, korruption ja toimittajien pelottelun torjuntaa äärimmäisen tärkeänä asiana;

9. panee merkille, että unionin tuomioistuin totesi 20. huhtikuuta 2021 antamassaan tuomiossa, että vuonna 2016 toteutetulla Maltan perustuslakiuudistuksella käyttöön otetut tuomareiden nimittämistä koskevat säännökset vahvistivat oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja olivat näin ollen EU:n lainsäädännön mukaisia;

10. pitää erittäin valitettavana, että Maltan tapahtumat ovat vuosien saatossa johtaneet siihen, että oikeusvaltioperiaatteeseen, demokratiaan ja perusoikeuksiin kohdistuu vakavia ja jatkuvia uhkia, muun muassa huolia tiedotusvälineiden vapaudesta, lainvalvonnan ja oikeuslaitoksen riippumattomuudesta poliittisesta ohjailusta sekä rauhanomaisen kokoontumisen vapaudesta; katsoo, että vallanjakoa koskevia perustuslaillisia takeita olisi edelleen lujitettava; toteaa, että joidenkin komission, Euroopan neuvoston ja Venetsian komission suositusten toteuttamisen jälkeen Maltan hallitus edistyi oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa; kannustaa Maltan hallitusta jatkamaan pyrkimyksiään lujittaa instituutioitaan;

11. on erittäin huolissaan joistakin komission oikeusvaltiokertomuksessaan 2020 esittämistä Maltaa koskevista havainnoista, erityisesti syvälle ulottuvasta korruptiosta; suhtautuu siitä huolimatta myönteisesti rakenneuudistushankkeen käynnistämiseen; kehottaa jälleen komissiota hyödyntämään kaikkia käytössään olevia välineitä ja menettelyjä varmistaakseen, että EU:n lainsäädäntöä noudatetaan täysimääräisesti oikeuslaitosten tehokkaan toiminnan, rahanpesun torjunnan, pankkivalvonnan, julkisten hankintojen ja kaupunkisuunnittelun osalta;

12. toistaa Maltan viranomaisille esittämänsä kehotuksen panna täysimääräisesti täytäntöön kaikki jäljellä olevat Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen, Venetsian komission, lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) ja rahanpesun vastaisia toimenpiteitä arvioivan asiantuntijakomitean (Moneyval) suositukset; katsoo, että suositukset, jotka koskevat kansallista parlamenttia ja sen jäseniä, perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutusta ja erityistuomioistuimia, olisi pantava asianmukaisesti täytäntöön; kehottaa Maltan viranomaisia pyytämään Venetsian komissiolta lausuntoa sen suositusten noudattamisesta; varaa itselleen oikeuden esittää tällainen pyyntö Venetsian komission perussäännön 3 artiklan 2 kohdan ja Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin välisen yhteisymmärryspöytäkirjan 28 kohdan mukaisesti;

13. panee merkille, että Daphne Caruana Galizian murhan johdosta käynnistettiin uudistuksia toimittajien suojelun parantamiseksi ja tiedotusvälineiden vapauden puolustamiseksi; korostaa kuitenkin, että Maltan viranomaisten olisi edelleen pyrittävä todistettavissa olevin tavoin vahvistamaan pitkän aikavälin lainsäädännöllisiä ja toimintapoliittisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan kriittisen ja riippumattoman journalismin toimintaympäristö Maltassa sekä poliitikkojen ja virkamiesten vastuu toiminnastaan, erityisesti mitä tulee julkisesti tai verkossa tapahtuvan toimittajien uhkailun, häirinnän, kiusaamisen ja epäinhimillisen kohtelun estämiseen ja niistä rankaisemiseen; kehottaa Maltan hallitusta ratkaisemaan nykyiset huolenaiheet, jotka liittyvät tiedotusvälineiden vapauteen sekä tiedotusvälineiden vapautta sääntelevien viranomaisten ja julkisten ja yksityisten tiedotusvälineiden riippumattomuuteen poliittisesta ohjailusta sekä lisääntyvään vihapuheeseen sosiaalisessa mediassa;

14. on erittäin huolissaan kansalaisuus- ja oleskeluoikeusjärjestelyjen haitallisista vaikutuksista unionin kansalaisuuden eheyteen; muistuttaa viimeaikaisista paljastuksista, jotka koskevat kansalaisuuden myöntämistä koskevien asuinpaikkavaatimusten löyhää tulkintaa sekä välittäjien roolia ja virkamiesten osuutta; kehottaa jälleen Maltan viranomaisia varmistamaan avoimuuden ja lopettamaan sijoittajien kansalaisuus- ja oleskeluoikeusjärjestelyt kokonaan niiden muuttamisen sijaan; kehottaa komissiota antamaan asiaa koskevassa rikkomusmenettelyssä perustellun lausuntonsa mahdollisimman pian;

15. toteaa, että tutkivien toimittajien ja väärinkäytösten paljastajien suojeleminen on yhteiskunnan elintärkeiden etujen mukaista; panee merkille kansainvälisten ja maltalaisten kansalaisjärjestöjen ja toimittajien keskeisen roolin Daphne Caruana Galiziaa koskevan tutkinnan jatkamisessa; kehottaa Maltan viranomaisia varmistamaan, että toimittajien ja väärinkäytösten paljastajien henkilökohtaista turvallisuutta, toimeentuloa ja siten riippumattomuutta suojellaan ehdottomasti ja kaikkina aikoina; kehottaa Maltan viranomaisia panemaan nopeasti täytäntöön direktiivin (EU) 2019/1937 ([6]);

([6]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17).

Torstai 29. huhtikuuta 2021

16. kehottaa komissiota ehdottamaan SLAPP-kanteiden vastaista EU:n lainsäädäntöä toimittajien suojelemiseksi haitantekotarkoituksessa nostetuilta oikeusjutuilta; kehottaa Maltan viranomaisia antamaan tällä välin SLAPP-kanteita koskevaa kansallista lainsäädäntöä; korostaa, että tutkivalle journalismille olisi annettava erityinen asema korruption ja hallinnollisten epäkohtien torjumisessa ja taloudellista tai verotuksellista tukea yhteistä hyvää palvelevana työkaluna; korostaa tarvetta nopean toiminnan mekanismeille lehdistön ja tiedotusvälineiden vapauden loukkaustapauksissa sekä rajatylittävän tutkivan journalismin rahastolle;

17. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komissiolle, neuvostolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Euroopan neuvostolle sekä Maltan tasavallan presidentille.